

ДЕЩИЦЯ ДІАЛЕКТИКИ З ПРИВОДУ

«МЕТАФІЗИКИ ВОСЕНИ»

«Метафізика восени» — друга збірка поезій

Ю. Бедрика. Київ. Видавництво «Смолоскип», 1997.

Про автора. Юрій Бедрик народився 1968 року на Чернігівщині. Закінчив філологічний факультет Київського університету ім. Т. Шевченка, аспірантуру Інституту літератури НАН України. Кандидат філологічних наук. Має численні публікації в періодичі. Автор збірки «Жертovníк». Лауреат видавництва «Смолоскип» 1996 року.

На пустому нічному Печерську,
Де каштани зібралися в півчу,
Жовті зорі, як мову шумерську,
Як ім'я твоє завтрашне, вивчу.

Хай іскриться воно там, де не можна,
Обезвольююче і нездало,
Як одна запорука неложна —
Що тебе ще не називало,

Вічний привиде, цей дивнобровий,
Ноче страти при дзвонах неділі —
Хай на звук, як на жар цинобровий,
В небо ринуться всі заметілі —

Що метелики в око геєні —
Хай перебудуть, як ми, в цьому січні,
Незнікомі і невоскрешені,
Але різною вічністю вічні...

Це одна з небагатьох поезій, яка органічно не вписується в загальне тло збірки. Вона притаманна більш ранньому Ю. Бедрикові. В останній книзі експресивність послаблюється, ми бачимо не світ, сприйнятий крізь призму екзистенції поета, а екзистенцію, що просочується крізь світ, світ — абсурдний, де подвиги — несправжні.

А в паші царській — ні зубів, ні крові.
Зневага Божа — й осені вода...
(«Водограй «Самсон»),

Єдині наші переваги (тут спадає на пам'ять «Міф про Сізіфа» А. Камю) у свідомому визнанні цієї несусвітності Заданість абсурду створює відчуття театральності, це — пігулка для знеболення, споглядання без можливості втрутитись, це — гра тіней, це все — не речі, а лише їх копії.

Межовий стан свідомості уможливило задзеркалля, закрадається сумнів: чи є демаркація між вищими і нижчими світами, чи вони співіснують поряд:

В зановорічній тьмі край зречених домівок,
Що вже роки й роки бульдозерами снять,
Вдається віднайти бісівський пошанівок —
Ледь видимих почвар маніакальну рать.

(«Ялинка після свят»)

Рецепіюється, знову ж з Камю, твердження, що в основі краси — нелюдське:

І, хоч вона таки була з відьом,
Вражало в тій півнаготі - півклоччі,

Що копчик не продовжувавсь хвостом,
А втім страшним продовжувались очі.
(«Балада»)

Збирати в тої з кіс вустами павутину,
Хто кішкою була й ховалася в підвал.
(«Заворожений відьмою»)

Заради ствердження злитості двох начал, світлого й темного, поет і використовує, пантеон нечистої сили з вичерпною атрибутикою, фіксує перевтілення, подібні до тих, що відбуваються у казці про Попелюшку, коли; дзигар, відбиває північ, коли життя спресовується до тривалості: 12 відлічених ударів, коли:

І не час... І не диявол... І не простір... І не цей.
(«Сад божественних камей»)

Фізична оболонка людини намертво вплавлена в буття, фаустівський вибір — протест проти такої детермінованості:

За чорний, білосніжно перелинялий,
Цей світ — я гордував би дати шеляг,
Якби навіки сам не був промінаний
На краплю тьми в пресвітлих цих пустелях.
(«Краєвид з каменем»)

Ідентифікація предметів здійснюється через їх протилежність: «Бо кожен знак — то є подвійний знак» («П'ятнадцять віршів для дружини Лота»), доводиться «звіряючи неточність, наче точність, Брести...». («Довготривалий невиразний іній») і попри все:

Дітей повік не відрізниш від мумій.
Ловців — од риб. Котрі ж? Котрі? Котрі!!
(«П'ятнадцять віршів для дружини Лота»).

І тільки на бистринах (в екстремальних умовах) не відбувається відчуження сенсу, не відшаровується зміст від форми.

Поезія Ю. Бедрика — елітарна. Її інтертекстуальність вимагає від читача певної підготовки. Інтелект, висока культура мислення та мовлення ріднить митця з неокласиками. Як на мене, відбиток на тексти останньої збірки наклало і захоплення перекладами. Дарію, Рільке, Галчинський, Верлен — неповний перелік авторів, до чийої творчості Ю. Бедрик звертався як перекладач.

Філігранність форми, плавність, легкоплинність віршів поета актуалізує думку про синтез мистецтв. Тексти Ю. Бедрика часто дійсно «пересипаються в ноти» («Немеркнучі, наче Грааль, Ви») — чимало з них покладено на музику, однак його поезія все ж швидше пробуджує зорові асоціації, це — акварелі з багатою колористикою.

Із зверненням до образотворчого мистецтва, щоправда, пов'язана і найбільша кількість огріхів, допущених загалом різнобічно обізнаним і скрупульозним письменником. У «Пейзажі із порожнечою» він чомусь ототожнює пастель і вугілля:

Картон. Пастель. Так-так, вугілля... Прах...

Не обмежившись плутаниною в техніці, висловлює справжній нон-сенс щодо розуміння жанрів: «Хіба ж ти ню? Ти частка натюрморту...» («Та, що спить»). Хоча від ню до натюрморту (мертвої природи), у буквальному розумінні, пролягає кримінальний шлях.

До слова, автор сам ілюстрував обкладинку книги. Хто зображений на ній: троль чи ангел-мутант? Кількість інтерпретацій — необмежена. Власне, ця істота — зримий дисонанс, втілення парадоксу: відсутності змоги літати за наявності крил.

Проте найхимеріша у збірці «Метафізика восени», безперечно, післямова Ярослава Глібіщука. Як доказ, пропоную вилучений навмання уривок з неї: «Тоді ж, коли «я» переживає кризу, непомірно глибоке дійове сягання вглиб самої гри: частота спивань (орфографія книги) — піднесень, уперто відстоюючи її порушену рівновагу, приймає світловий вимір із початкової ясності гри обертається в щось, виведене з власної сутності, що повсякчас перерізається безмежними тінювими просвітами, спрямованими туди, в щось витончено перетнуте з миттєвими відкриваннями потаємного...».

Є щось у такому потрактуванні від авгурів, метафізики і, можливо, осені, де:

Сиплються птахи на жовте — й жовте
Листя, скиртуючись, творить Етну.
А розтопчить її, а знекровте
Тишу осінню, даль безпредметну...
Скрикнуть, одсвічуючи алмазом,
Храми в озерах, діти в колисках.
Сядуть довкола співати разом
Душі-лемури в місяця блисках...

(«Пізнє»)

Тетяна ДЗЮБА.

